

# Finance/IT: de ontwikkeling van een nieuw vakgebied?

*Dr. R.T. Frambach en Drs. D.M. Swagerman*

FINANCIERING

## 1 Inleiding

De opkomst van de Informatie Technologie (IT) oefent heden ten dage, met name op de financiële sector, belangrijke invloed uit (zie bijvoorbeeld Reistad, 1991; Pennings en Harianto, 1992). Sprekende voorbeelden van ontwikkelingen die van invloed zijn op het opereren van zowel aanbieders van financiële produkten, financiële instellingen als individuele ondernemingen zijn Electronic Banking (EB), Financial Electronic Data Interchange (FEDI), financiële Decision Support Systems (DSS), Smartphones etc. (zie bijvoorbeeld Van der Stelt, Haksteen en Bossink, 1990). Deze ontwikkelingen kunnen niet worden beschouwd als op zichzelf staande technologieën, maar vormen in hun onderlinge samenhang een volledig nieuwe stroming, die kan worden getypeerd als een 'financiële informatie revolutie' zijnde een onderdeel van de bredere 'Informatie Technologische golf' waarin onze samenleving zich momenteel bevindt (vgl. Toffler, 1983; zie bijvoorbeeld Freeman, 1988). Deze revolutie van

de Informatie Technologie heeft vergaande gevolgen voor een groot scala aan partijen, die betrokken zijn bij de financiële functie. In dit kader kan men bijvoorbeeld denken aan ondernemingen die door Informatie Technologische toepassingen tot vergrote mogelijkheden van geïntegreerd Financieel Management kunnen komen. Verder kan men uiteraard aanbieders van financiële diensten als belangrijke partij aanmerken, waarop de Informatie Technologische ontwikkelingen grote invloed uitoefenen. Door toepassing van een dergelijke technologie hebben zij immers mogelijkheden gezien om hun relatie met de afnemer op nieuwe wijze vorm te geven, verschillende financiële diensten via data-infrastructuur te distribueren en de kosten van dienstverlening beter te beheersen (zie bijvoorbeeld Walkins, 1992). Een dergelijke infrastructuur blijkt overigens ook mogelijkheden voor andere aanbieders van diensten te bieden. Als voorbeelden kunnen organisaties die werkzaam zijn in de verzekeringswereld of in de logistiek worden genoemd. Tenslotte moet ook de overheid als belanghebbende partij bij de ontwikkeling van een Informatie Technologische infrastructuur ('electronic highway') worden onderkend. Het ontstaan van een dergelijk netwerk doet namelijk verschillende problemen van collectieve aard op de voorgrond treden (zoals de publieke toegankelijkheid ervan).

Dr. R.T. Frambach is als universitair docent werkzaam bij de Katholieke Universiteit Brabant, vakgroep Bedrijfseconomie (sectie Marketing en Marktonderzoek). Hij heeft promotie-onderzoek verricht naar de adoptie en diffusie van Electronic Banking in Nederland.

Drs. D.M. Swagerman mba, mbt is als partner verbonden aan Deloitte & Touche Management Consultants te Amsterdam en part-time werkzaam bij de Universiteit Twente, vakgroep Financieel Management en Bedrijfseconomie. Hij heeft diverse artikelen gepubliceerd over de invloed van Informatie Technologie op de financiële functie.

Het feit dat kan worden gesproken van een stroom van onderling samenhangende ontwikkelingen in plaats van losstaande aandachtspunten en het feit dat het 'momentum' dat hierdoor wordt gecreëerd van grote omvang is, doet de vraag opkomen of ten aanzien van Finance/IT niet gesproken moet worden van ontwikkelingen

binnen verschillende vakgebieden (namelijk binnen Financieel Management enerzijds en Informatie Technologie anderzijds), maar van het ontstaan van een feitelijk geheel nieuw vakgebied ('common body of knowledge'). Met dit artikel trachten wij de ontwikkelingen die aan deze vraag ten grondslag liggen te signaleren en te integreren, teneinde een bijdrage te leveren aan de vraag of er reeds sprake kan zijn van een nieuw vakgebied, en zo ja, in welke richting dit zich ontwikkelt.

In dit artikel zal in eerste instantie de vraag aan de orde worden gesteld welke aspecten en ontwikkelingen tot het gebied van Finance/IT zouden kunnen en/of moeten worden gerekend. Gezien het feit dat deze aspecten en ontwikkelingen nog weinig in hun onderlinge samenhang worden beschouwd spreken wij van deelaspecten. Deze deelaspecten geven een overzicht van de actuele stand van zaken met betrekking tot het terrein van de Finance/IT (paragraaf 2). Om uiteindelijk vanuit dit (gefragmenteerde) beeld tot een visie betreffende de ontwikkeling van Finance/IT als mogelijk nieuw vakgebied te komen, zal vervolgens worden ingegaan op onderzoeksvragen die betreffende Finance/IT actueel zijn. Op basis hiervan wordt de vraag aan de orde gesteld in hoeverre de onderzoeksvragen gezamenlijk thans reeds een voldoende fundament vormen voor de identificatie van Finance/IT als vakgebied (paragraaf 3). Dit mondt uit in een nadere definiëring van Finance/IT (paragraaf 4). Het artikel sluit af met conclusies (paragraaf 5).

## 2 Finance/IT: de huidige stand van zaken

Aangezien moet worden onderkend dat er nog onvoldoende duidelijkheid omtrent het begrip Finance/IT bestaat, lijkt het nuttig om de term nader in te vullen. Finance/IT streeft een integratie van de concepten uit de Informatie Technologie in de financiële functie na. Het begrip kan dan als volgt worden gedefinieerd.

*'Finance/IT is de toepassing van de Informatie Technologie om de processen te verbeteren rond het verplaatsen en in voorraad houden van waarden binnen en tussen Financiële Instellingen en bedrijven'* (Motshagen en Swagerman, 1992, p. 57).

Hiermee is een voorlopige inkadering van het veld aangebracht. Er is een afbakening ten

opzichte van Treasury Management, immers laatstgenoemde richt zich weliswaar ook op het 'verplaatsen en in voorraad houden van waarden', maar dit hoeft niet per definitie te geschieden door middel van concepten uit de Informatie Technologie. Onder waarden wordt in dit verband verstaan financiële middelen in welke vorm dan ook: giraal en chartaal geld en waardepapieren. In dit licht kan Finance/IT worden gezien als een 'species' van het 'genus' Treasury Management. Aan het einde van het artikel zal, na een nadere verkenning van het probleemveld Finance/IT, op bovenstaande definitie worden teruggekomen.

### 2.1 Finance/IT gekenmerkt

In het voorgaande is reeds aangegeven dat de actuele stand van zaken betreffende Finance/IT zich kenmerkt door een onvoldoende samenhangend geheel van relaties tussen Financieel Management en Informatie Technologie. Teneinde in staat te worden gesteld nu die zaken te kunnen identificeren die onder de noemer van Finance/IT kunnen worden begrepen, kan toetsing aan criteria plaatsvinden welke het probleemveld van de Finance/IT in essentie weergeven. In het onderstaande is getracht een aantal van dergelijke criteria te formuleren.

Ten eerste ligt binnen Finance/IT de nadruk op de interface tussen de Informatie Technologie en de financiële functie. Dit vloeit voort uit de eerder genoemde definitie. Met deze afbakening wordt een onderscheid gecreëerd tussen de Informatie Technologie die zich richt op de *verwerking* van financiële informatie en de Informatie Technologie welke een rol speelt bij het *optimaliseren* van de financiële processen. Wanneer er sprake is van een geautomatiseerd grootboekstelsel dan is er overduidelijk geen sprake van Finance/IT, immers het verwerkingselement van financiële data staat centraal.

Wanneer er sprake is van een financieel beslissingsondersteunend systeem (bijvoorbeeld een geautomatiseerd 'treasury model') gekoppeld aan een Electronic Banking stelsel, dan gaat het om het verwerken van financiële data om tot een beslissing te komen, zo mogelijk, de optimale. Hierbij blijkt de interface en het richten op het 'verbeteren ... en in voorraad houden van waarden' een rol te spelen.

Ten tweede legt Finance/IT de nadruk op concrete produkten en situaties rondom de gebruikersinterface. Finance/IT richt zich hiermee op de gebruikersaspecten. De wijze waarop twee verschillende vakgebieden (Informatie Technologie en Financieel Management) met elkaar interacteren, en de nieuwe aanwendingsmogelijkheden van technologie op het gebied van Financieel Management die van deze combinatie uitgaan in de vorm van concrete produkten, staan centraal. Vanuit de wisselwerking tussen organisatie en markt is Informatie Technologie dan ook bij uitstek een instrument om tot een herdefinitie van de 'core business' te komen ('Business Process Re-engineering').

Ten derde benadrukt Finance/IT dat de financiële middelen behoren tot de produktiefactoren. Geld kan worden gezien als een specifieke produktiefactor, die als 'commodity' evenzo als andere commodities, kan worden ingekocht op basis van de laagste kosten. Concepten, die in de logistiek op basis van de Informatie Technologie zijn ontwikkeld, kunnen ook op dit gebied worden aangewend. In de genoemde definitie van Finance/IT komt deze opvatting ook sprekend naar voren.

Ten slotte kunnen wij in de praktijk waarnemen dat de traditionele aanbieders van financiële produkten (banken) enerzijds en Informatie Technologische produkten (systeem- en softwarehuizen) anderzijds het raakvlak van beide produktvelden als apart aandachtsgebied beschouwen. Met andere woorden, vanuit de praktijk lijkt er sprake van een legitimering van Finance/IT als afzonderlijk probleemveld. Door onderlinge samenwerking tussen genoemde partijen worden nieuwe vormen van financiële dienstverlening, gebaseerd op Informatie Technologie, ontwikkeld. Het zijn juist deze produkten waarin de financiële dienstverleners oplossingen voor strategische kwesties zien. In dit kader kan men denken aan het streven van banken naar verdere beheersing van de kostenstructuur en de gewenste intensivering van de relaties met afnemers (zie Walkins, 1992).

## *2.2 Finance/IT als verzameling van deelgebieden*

Voorgaande karakterisering van Finance/IT geeft slechts een afbakening van het veld aan dat als Finance/IT zou kunnen worden aangemerkt, maar draagt onvoldoende bij tot een helder en

concreet beeld van de inhoud van het vakgebied. Als volgende stap zal dan ook, in eerste instantie vanuit de praktijk, worden aangegeven hoe Finance/IT zich openbaart in de vorm van verschillende produktvelden. In tweede instantie zal worden ingegaan op de vraag hoe Finance/IT zich in theoretische zin openbaart in de vorm van relevante onderzoeksvragen (paragraaf 3).

In de praktijk zijn de volgende toepassingen van Finance/IT waar te nemen:

### *Electronic Banking*

Electronic Banking (EB) richt zich op de uitwisseling van financiële informatie tussen bank en cliënt ten behoeve van de treasury functie. De meeste zakelijke relaties hebben een EB aansluiting. In het particuliere verkeer neemt het EB verkeer ook toe.

### *Financial Electronic Data Interchange*

Financial Electronic Data Interchange (FEDI) is de uitwisseling van het financiële berichtenverkeer op basis van EDIFACT standaarden.

### *Cards*

Er zijn vele verschillende soorten cards in omloop. Bekende vormen zijn de chipcard en de magneetstrip-card. Bij de eerste staat het opslaan en verwerken van financiële informatie centraal. Bij laatstgenoemde kan toegang worden verschaft tot een systeem door intoetsing van een persoonlijk identificatie nummer ('pin-code').

### *Betalingsverkeer*

De toepassing van de Informatie Technologie maakt een efficiënt gebruik van het betalingsverkeer mogelijk. Het betalingsverkeer is een specifiek onderdeel van het Treasury Management. Door het gebruik van de Informatie Technologie kan het gebruik en de toepassing van het betalingsverkeer worden verbeterd. Deze toepassing is terug te vinden onder de noemer van 'Financiële Logistiek'.

Bovengenoemde aandachtsgebieden kenmerken zich door de relevantie van een aantal gemeenschappelijke issues, die betrekking hebben op het toepassingsgebied van de produktvelden. Deze issues betreffen onder andere:

### *De ontwikkeling van infrastructuur*

Finance/IT is niet mogelijk zonder het voorhanden

hebben van een infrastructurele voorziening. De problematiek van netwerken is derhalve indirect van belang voor Finance/IT.

#### *Security*

Voor financiële transacties is het security aspect van groot belang.

#### *Nadruk op werkkapitaal*

Gezien het feit dat Finance/IT een nadere specialisatie van Treasury Management is, richt dit vakgebied zich ook op de problematiek van het optimaliseren van het werkkapitaal.

#### *Tarifiering in het betalingsverkeer*

Er kan tot een betere toerekening van de individuele kosten per transactie worden gekomen. In plaats van een 'tariefstelling' voor het verrichten van een dienst is er meer en meer sprake van een kostprijsstructuur van het produkt.

In deze paragraaf zijn achtereenvolgens kenmerkende eigenschappen van Finance/IT, de produktvelden die hieronder kunnen worden begrepen en de gemeenschappelijke issues die bij de toepassing ervan een rol spelen, aangegeven. Hiermee is getracht een onderlinge samenhang van gesignaleerde verschijnselen op het raakvlak van Informatie Technologie en Financieel Management te schetsen. Een dergelijke integratie beoogt een kader te verschaffen waarbinnen het begrip Finance/IT kan worden geplaatst.

Wij weten niet of wij reeds volledig zijn met de genoemde kenmerken, de produktvelden en issues. Ook is er voor ons de vraag of wij de waargenomen verschijnselen reeds scherp genoeg hebben aangegeven. Er is enige twijfel, bijvoorbeeld: is bij een 'dealingroom' sprake van een Finance/IT toepassing of niet? Het hangt mede af van de reikwijdte van de definitie van Finance/IT. In nader onderzoek moeten deze punten verder helder worden gemaakt. In de volgende paragraaf zal dan ook worden ingegaan op mogelijke onderzoeksvragen die bij de verdere ontwikkeling van het gebied van Finance/IT een rol zouden kunnen spelen.

### **3 Finance/IT: onderzoeksvragen**

Na de inventarisatie van de huidige stand van zaken van Finance/IT kunnen specifieke onderzoeksvragen worden gedestilleerd, die naar een

drietal aandachtsvelden (onderzoeksgebieden) te differentiëren zijn. Ten eerste kunnen vragen met betrekking tot een verdere ontwikkeling van de inhoud van het gebied van Finance/IT worden gesteld. Deze hebben direct betrekking op vraagstukken die ingaan op de interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management. Ten tweede dient te worden onderkend dat verschillende actoren een directe dan wel minder directe rol spelen bij de ontwikkeling van Finance/IT. De wijze waarop deze betrokkenheid invulling krijgt en de invloed die van deze betrokkenheid op de ontwikkeling van Finance/IT uitgaat, kan als aandachtsgebied voor nader onderzoek worden beschouwd. Ten derde kunnen onderzoeksvragen worden geformuleerd die niet direct betrekking hebben op de genoemde interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management, maar issues aan de orde stellen die van invloed zijn op het kader waarbinnen deze interface zich afspeelt.

De onderzoeksvragen met betrekking tot de onderscheiden deelgebieden worden nader uitgewerkt.

#### *a Onderzoeksvragen met betrekking tot de inhoud van het vakgebied*

– Op welke wijze wordt de financiële functie beïnvloed door de ontwikkelingen in de Informatie Technologie?

De toepassingen van de Informatie Technologie evolueren zienderogen. Een belangrijk aspect is dat de bestaande (financiële) structuren op grond van deze evolutie steeds worden aangepast. Omdat het kenmerkende in onze maatschappij de factor 'geld' is, vindt ook een aanpassing in het gebruik ervan plaats (vgl. Emerson, 1991). Eén van de onderzoeksvragen van Finance/IT moet zich dan ook richten op het gesignaleerde verandingsproces.

– Welke specifieke financiële voordelen bieden Finance/IT produkten?

Informatie Technologie speelt tegenwoordig in de financiële sector een belangrijke rol in het streven naar kostenbeheersing. Wanneer bijvoorbeeld de discussie over de kosten van het betalingsverkeer wordt gevolgd, dan is de kernvraag of de tariefstelling van het betalingsverkeer de reële kosten van de banken wel weerspiegelt. Gezien de aard van de problematiek van het toerekenen van Informatie Technologie kosten en -opbrengsten en

de maatschappelijke relevantie ervan, kan hier dan ook sprake zijn van een herkende onderzoeksvraag. In dit kader zou gebruik gemaakt kunnen worden van de bevindingen van 'Information Economics'; deze hebben betrekking op de kosten en baten van investeringen in Informatie Technologie (zie Sebus, 1991).

– Welke rol speelt de ontwikkeling van financiële Decision Support Systems (DSS) ten opzichte van de ontwikkeling van dergelijke systemen in het algemeen?

Niet alleen binnen het Financieel Management wordt Informatie Technologie toegepast teneinde beslissingsondersteunende systemen te ontwikkelen. Ook in andere vakgebieden vindt dit in belangrijke mate plaats. De vraag dringt zich dan op in hoeverre de interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management, gericht op de ontwikkeling van DSS, verschilt van die tussen Informatie Technologie en andere vakgebieden, zoals Marketing Management (vgl. Day en Wensley, 1983, p. 86; Fletcher, 1990).

#### *b Onderzoeksvragen met betrekking tot de actoren betrokken bij het vakgebied*

– Welke factoren liggen ten grondslag aan de acceptatie van financiële Informatie Technologie door potentiële afnemers en gebruikers?

Als gevolg van de opkomst van Finance/IT zijn er herkenbare verschuivende consumentengedragspatronen waarneembaar. Er wordt meer en meer 'gepind' en de gelduitgifte-automaat wordt, gezien de langere rijen wachtenden, meer en meer gebruikt. Het gebruik van contant geld zal worden teruggedrongen of alleen nog beperkt tot kleine aankopen. Vanuit het gezichtspunt van Finance/IT is het interessant om te onderzoeken welke overwegingen aan dergelijk gedrag ten grondslag liggen en welke factoren van invloed zijn op de acceptatie van nieuwe 'financiële Informatie Technologie' in de markt. Hierbij kan een directe koppeling met marketingonderzoek worden gelegd.

– Welke overwegingen spelen een rol bij de ontwikkeling en eventuele commercialisatie van financiële Informatie Technologische producten door financiële aanbieders en andere organisaties?

Er dient nader zicht te worden gekregen op de invloed van de ontwikkeling van de Informatie Technologie binnen de financiële sector op het

gedrag van financiële partijen aan de aanbodzijde van de markt en daarmee op de ontwikkeling van specifieke nieuwe producten. Eén en ander is actueel mede naar aanleiding van een veranderend consumentengedrag, zoals in de vorige onderzoeksvraag aangegeven.

– Welke rol speelt de overheid bij de ontwikkeling en verspreiding van financiële Informatie Technologie?

Deze rol heeft ondermeer betrekking op technologische netwerken.

#### *c Onderzoeksvragen die betrekking hebben op het kader waarbinnen de interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management zich afspeelt.*

– Welke invloed hebben overwegingen inzake beveiliging op de interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management?

De data security aspecten zijn voor de financiële transacties heel specifiek en verdienen derhalve bijzondere aandacht. Er kan sprake zijn van een groot aantal kleine transacties die alle afzonderlijk moeten worden beveiligd. Dit is ook één van de problemen met real-time verwerking van betalingen. Indien iedere transactie apart moet worden beveiligd, dan leidt dit logischerwijs tot aanmerkelijk hogere kosten.

– Welke invloed heeft de inrichting van de Informatie Technologische infrastructuur op de Informatie Technologie/Financieel Management interface?

Bij Finance/IT zijn ketenvraagstukken relevant. De verwerking van transacties vraagt om een data-infrastructuur. Vele van die structuren worden specifiek gebruikt voor financiële transacties. Informatie Technologie kan mogelijkheden bieden om een verandering in de keten tussen banken en cliënten tot stand te brengen. Er zullen 'nettingcenters' gaan ontstaan, waar de vereffening van de financiële transacties plaatsvindt. Dergelijke mogelijkheden inzake het ketenvraagstuk verdienen nog nadere aandacht.

Samengevat zijn bovenstaande specifieke Finance/IT onderzoeksvragen gericht op een nadere aanduiding van het 'wezen' van Finance/IT en van de hoedanigheid waarin Finance/IT zich aandient. Aangezien tot nu toe slechts sprake is

van een eerste aanzet tot een onderzoeksprogramma dat zich richt op het beantwoorden van specifieke onderzoeksvragen inzake Finance/IT, zou het te voorbarig zijn om reeds te spreken van een afzonderlijk vakgebied. Er is middels het identificeren van relevante onderzoeksvragen slechts een eerste aanzet gegeven tot theorievorming, gebaseerd op empirische verschijnselen (vgl. Koningsveld, 1978). Op de universiteiten is er een trend te herkennen naar een verdere verbijzondering van Finance/IT. Er zijn reeds diverse buitengewoon hoogleraren EDI en Treasury Management benoemd. Zij kunnen het onderwerp Finance/IT niet onaangeroerd laten. Er wordt natuurlijk wel op het genoemde terrein van Finance/IT, zij het onder andere namen, academisch onderzoek verricht (zie bijvoorbeeld Motshagen, 1991 en Frambach, 1993). Binnen de opleiding van EDP auditor komt het data security aspect van geautomatiseerde financiële transacties uitvoerig aan de orde. Ook is een versteviging van de onderlinge relaties tussen de vakgroepen die zich bezighouden met onderwerpen op het gebied van Treasury Management en die van de Bestuurlijke Informatiekunde (BIK) waar te nemen. Vanuit marketing-onderzoek is er bovendien aandacht voor het vraagstuk van de acceptatie van op Informatie Technologie gebaseerde nieuwe vormen van dienstverlening en de implicaties daarvan voor het marketingbeleid van aanbieders (zie Frambach, 1993).

#### 4 Finance/IT nader gedefinieerd

Op basis van de voorgaande beschouwing zijn wij van mening dat de eerder genoemde definitie van Finance/IT (paragraaf 2) een verruiming zal moeten ondergaan. De door ons voorgestelde verbrede definitie van Finance/IT luidt als volgt:

*Finance/IT is de toepassing van Informatie Technologie ten behoeve van het analyseren, modelleren en beheersen van vraagstukken op financieel gebied, om met name de processen te verbeteren rond het verplaatsen en in voorraad houden van financiële activa binnen en tussen Financiële Instellingen en bedrijven.*

In vergelijking tot de definitie van Motshagen en Swagerman (1992) houdt Finance/IT zich in de voorgestelde definitie ook bezig met:

‘... de toepassing van Informatie Technologie

ten behoeve van het analyseren, modelleren en beheersen van vraagstukken op financieel gebied

Dit is van belang om zich niet meer per definitie alleen te richten op:

‘... met name de processen te verbeteren rond het verplaatsen en in voorraad houden van waarden binnen en tussen Financiële Instellingen en bedrijven ...’

Hiermee zwakken wij de betrokkenheid van Finance/IT op het specifieke terrein van de Financiële Logistiek wat af. De overweging om deze definitie op dergelijke wijze te verbreden is dat de ontwikkelingen op het terrein van de Informatie Technologie zo snel gaan, dat er binnen het kader van de definitie ruimte zal moeten worden gecreëerd om ook nieuwe toepassingen daaronder te laten vallen. Een dergelijke integrale visie door de verbreding van de definitie van Finance/IT geeft, ons inziens, een veel betere mogelijkheid om te werken aan de verdere ontwikkeling van het vakgebied en daarmee aan het verkrijgen van een beter inzicht in de rol van Informatie Technologie in onze samenleving in het algemeen en binnen de onderneming in het bijzonder. De aandacht wordt hiermee immers specifiek gericht op de interface tussen Informatie Technologie en Financieel Management. Het niet specifiek onderscheiden van Finance/IT als aandachtsgebied zou het gevaar met zich kunnen meebrengen dat bestudering van de relatie tussen Informatie Technologie en Financieel Management wegzakt in de bredere aandacht voor de invloed van Informatie Technologie in onze samenleving in het algemeen. Natuurlijk zal toekomstig onderzoek op het gebied van Finance/IT de validiteit van de door ons voorgestelde definitie nader moeten toetsen.

#### 5 Conclusie

Het doel van dit artikel was om te komen tot een nadere bezinning over de verschijnselen die door de ontwikkeling van de Informatie Technologie in de financiële functie zijn waar te nemen. Hierbij hebben wij onszelf de vraag gesteld of op basis van de waargenomen verschijnselen gesproken kan worden van de ontwikkeling van een nieuw vakgebied, namelijk Finance/IT. Teneinde een antwoord op deze vraag te kunnen geven

hebben wij een verkenning verricht van de kenmerken die specifiek zijn aan een vakgebied als Finance/IT en van de bestaande produktvelden en issues die nu reeds aan een dergelijk gebied verbonden zouden kunnen worden. Geconstateerd is dat de geïdentificeerde deelaspecten en -vraagstukken thans voornamelijk afzonderlijk van elkaar worden bestudeerd.

De onderlinge samenhang tussen dergelijke deelaspecten dient verdere aandacht te krijgen binnen het kader van Finance/IT. In dit opzicht zou er vanuit de empirie tot onderzoek moeten worden gekomen, teneinde te bezien of er sprake zal zijn van theorievorming. In dit kader zal er een 'migratiepad' moeten worden geboden om van de huidige situatie naar een (erkend) vakgebied te komen. Het a priori aangeven van de wens om hiertoe te geraken zit volgens ons niet alleen in de behoefte aan verdere wetenschappelijke verdieping, maar ook – intuïtief het gevoel – dat er door de ongekende voortschrijdende ontwikkelingen van de Informatie Technologie sprake zal zijn van een belangrijk fenomeen in de financiële functie.

Het bovenbedoelde migratiepad zal zich kunnen richten op het doorlopen van verscheidene stappen. Een eerste stap, zo denken wij, is in bredere kring het 'gevoel' laten delen dat er sprake is van een herkenbare trend in de financiële functie naar dit beoogde vakgebied. Vervolgens zal er op basis van een onderzoekprogramma verdere studie moeten worden verricht.

De kernvragen in dit verband hebben betrekking op het aangeven van de gemeenschappelijke noemer van de geïdentificeerde en nog te identificeren deelaspecten van Finance/IT en het onderzoeken van de 'demarcatielijn' tussen het 'eigene' van het mogelijke vakgebied Finance/IT en die van andere reeds erkende vakgebieden.

Op basis van het voorgaande kunnen wij tot de conclusie komen dat Finance/IT zich weliswaar als nieuwe stroming binnen Financieel Management met een sterk herkenbare eigen identiteit ontwikkelt, maar dat gezien de criteria voor definiëring van een nieuw vakgebied (nog) niet van zulks kan worden gesproken. Kortweg gesteld: er is nog te weinig conceptuele arbeid verricht. Wel moet worden onderkend, dat de ontwikkelingen op het gebied van Finance/IT zo ingrijpend zijn, dat zij gevolgen hebben voor een

groot aantal andere aanpalende probleemgebieden/vakgebieden (denk bijvoorbeeld ook aan marketing management). Dit zou zelfs nog kunnen resulteren in een vertroebeling van het oorspronkelijk beeld hoe Finance/IT nu zelf afgebakend zou kunnen en/of moeten worden. Mede daarom willen wij aandringen op verdere theorievorming. Voor Finance/IT zien wij een toekomst weggelegd.

## LITERATUUR

- Day, G.S., R. Wensley, (1983), 'Marketing Theory with a Strategic Orientation', *Journal of Marketing*, Vol. 47 (Fall), pp. 79-89.
- Emerson, E.C., (1991), 'Corporate Finance in the 1990's', *Long Range Planning*, Vol. 24, No. 1, pp. 83-87.
- Fletcher, K., (1990), *Marketing Management & Information Technology*, Hertfordshire: Prentice-Hall International (UK).
- Frambach, R.T., (1993), *De adoptie en diffusie van innovaties in de industriële markt: een empirisch onderzoek naar de verspreiding van electronic banking in de Nederlandse markt*, Utrecht: Uitgeverij Lemma B.V.
- Freeman, C., (1988), 'Diffusion: the spread of new technology to firms, sectors, and nations'. In: A. Heertje (ed.) *Innovation, technology, and finance*, Oxford/New York: Basil Blackwell.
- Koningsveld, H., (1978), *Het verschijnsel wetenschap*, Mepel: Boom.
- Motshagen, P.A., (1991), *Treasury Management en in-house banking: een informatiekundige analyse*, Proefschrift TU Delft.
- Motshagen, P.A., D.M. Swagerman, (1992), 'Informatie Technologie in het Financieel Management'. *Tijdschrift Financieel Management*, 4e kwartaal, pp. 55-63.
- Pennings, J.M., F. Harianto, (1992), 'The Diffusion of Technological innovation in the Commercial Banking Industry', *Strategic Management Journal*, Vol. 13, pp. 29-46.
- Reistad, D.L. (1991), 'The Outlook for Emerging Technologies', *The Bankers Magazine*, January/February, pp. 62-66.
- Sebus, G.M.W., (1991), *Grondslagen van Information Economics*, Amsterdam: NCI-publicatie.
- Stelt, H. van der, G.M. Haksteen, P.E. Bossink (1990), 'Veranderend bankwezen als gevolg van telematica', *Bank- en effectenbedrijf*, Juli/Augustus, pp. 10-14.
- Toffler, A., (1983), *De derde golf*, Utrecht/Antwerpen: L.J. Veen.
- Walkins, J., (1992), 'Information Systems: The UK Retail Financial Services Sector', *Marketing Intelligence & Planning*, Vol. 10, No. 6, pp. 13-17.